

Številka: Up-278/18-11

Datum: 8. 4. 2019

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložil Peter del Cott, Ljubljana, ki ga zastopa Jure Debevec, odvetnik v Ljubljani, na seji 8. aprila 2019

sklenil:

Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 180/2017 z dne 6. 12. 2017 v zvezi s sklepom Višjega sodišča v Ljubljani št. I Cp 2869/2016 z dne 14. 12. 2016 in s I. in IV. točko izreka sklepa Okrožnega sodišča v Ljubljani št. P 1332/2003-II z dne 25. 5. 2016 se ne sprejme.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Okrožno sodišče je zavrnilo predlog pritožnika za obnovo pravnega postopka, v katerem je bila leta 2003 v pravdi zaradi izpodbijanja pravnih dejanj izdana sodba, s katero je bil pritožnik obsojen na plačilo 21.744.000,20 SIT s pripadki. Višje sodišče je zavrnilo pritožbo in navedeno odločitev potrdilo, Vrhovno sodišče pa je zavrnilo revizijo zoper sklep Višjega sodišča. Pritožnik je predlog za obnovo oprl na 2. točko 394. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 10/17 – v nadaljevanju ZPP), saj naj mu z nezakonitim postopanjem, namreč z opustitvijo vročitve vabila na poravnalni narok in prvi narok za glavno obravnavo dne 6. 11. 2003 (v nadaljevanju vabilo), ne bi bila dana možnost obravnavanja pred sodiščem. Sodišča so ugotovila, da je sodni kurir dvakrat (9. 10. 2003 in 16. 10. 2003) poskušal pritožniku na naslovu, na katerem je ta dejansko živel, osebno vročiti vabilo. Ker to ni bilo mogoče, naj bi kurir v pritožnikovem poštnem predalčniku obakrat pustil obvestilo; z drugim obvestilom naj bi bil pritožnik obveščen o tem, kje se pisanje nahaja ter da ga mora prevzeti v petnajstih dneh, sicer se bo štelo, da je bila vročitev opravljena na dan, ko je bilo puščeno obvestilo. Po oceni sodišč pritožniku ni uspelo izpodbiti domneve resničnosti vsebine javnih listin (vročilnic), iz katerih izhaja, da mu je bilo vabilo pravilno vročeno. Vrhovno sodišče posebej poudarja, da za pravilnost vročitve zadošča, da je pritožnik na naslovu, kjer je bila poskušana vročitev, dejansko živel in da so bila vsa

obvestila o vročanju puščena v njegovem poštnem predalčniku. Meni, da je ob potrebni skrbnosti nedvomno imel možnost, da se s pisanjem seznaní oziroma da ga prevzame.

2. Pritožnik sodiščem očita kršitev človekove pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave ter pravice do poštenega sojenja iz 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP). Navaja, da so sodišča zakonske določbe razlagala na način, ki je nezdržljiv s tema pravicama. Sklicuje se na vrsto odločitev Ustavnega sodišča o institutu fikcije vročitve. Pritožnik opozarja, da je imela v letu 2003 veljavna zakonska ureditev obveznih ravnanj vročevalca pred nastopom fikcije vročitve vsebinski pomen. Šlo naj bi za nujne in bistvene predpostavke za nastop fikcije vročitve, saj naj bi se z njihovim doslednim spoštovanjem močno omejila možnost, da naslovnik ob minimalni skrbnosti ne bi prejel informacije o nanj naslovljenem sodnem pisanju. Razlago, da je odločilno le vročevalčevo puščanje obvestila v predalčniku, pritožnik označuje za protustavno. Poleg tega naj bi bilo nezdržljivo z 22. členom Ustave in 6. členom EKČP tudi to, da naj bi sodišča nanj prevalila celotno dokazno breme dokazovanja negativnih dejstev (da naj vročevalec ne bi izpolnil svojih predhodnih obveznosti).

B.

3. Pritožnik uveljavlja kršitve človekove pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave in pravice do poštenega sojenja iz 6. člena EKČP. Na obe pravici se sklicuje v zvezi z varstvom pravice do izjave v postopku. Ker 6. člen EKČP ne zagotavlja višje ravni varstva pravice do izjave od 22. člena Ustave, je Ustavno sodišče opravilo preizkus te ustavne pritožbe z vidika človekove pravice do enakega varstva pravic.

4. Pritožnik najprej izpostavlja, da so sodišča v neskladju z njegovo pravico do izjave štela za odločilno le, da je vročevalec pustil pritožniku dve obvestili o poskusu osebne vročitve vabila v poštnem predalčniku. Pri tem naj bi prezrla pomen spoštovanja zakonsko predpisanih predhodnih dejanj vročevalca po zakonu, veljavnem v času navedenega poskusa vročitve (Zakon o pravnem postopku, Uradni list RS, št. 26/99 in 96/02 – v nadaljevanju ZPP/02).

5. Pravica do izjave stranki zagotavlja, da jo bo sodišče obravnavalo kot aktivnega udeleženca postopka in ji omogočilo učinkovito obrambo pravic.¹ Bistven predpogoj za uresničevanje pravice do izjave v postopku je pravica do informacije o procesnih dejanjih, o katerih se ima stranka pravico izjaviti.² Najpomembnejši procesni institut, ki služi uresničevanju pravice do informacije kot predpogoja pravice do izjave v postopku, je

¹ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-570/10 z dne 13. 10. 2011 (Uradni list RS, št. 93/11).

² Glej odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-279/08 z dne 9. 7. 2009 (Uradni list RS, št. 57/09, in OdlUS XVIII, 35).

vročanje.³ Razlogi varstva pravice nasprotne stranke do sodnega varstva in pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja lahko upravičijo razne oblike nadomestne vročitve in fikcije vročitve.⁴ Kar upravičuje navedene načine vročanja, je realno pričakovanje, da se bo naslovnik s sodnim pisanjem pravočasno seznanil in da mu bo s tem dejansko omogočeno, da uresniči pravico do izjave v postopku.⁵

6. Pritožnik Vrhovnemu sodišču neutemeljeno očita, da je zanemarilo pomen zakonsko predpisanih predhodnih dejanj vročevalca. Iz izpodbijanih sklepov o zavrnitvi predloga za obnovo postopka izhaja, da je sodišče pritožniku vabilo poskušalo osebno vročiti na naslovu, na katerem je dejansko živel, v obdobju (oktober 2003), za katerega ni zatrjeval, da na tem naslovu (npr. zaradi potovanja) začasno ni bival, žena pa naj bi delo opravljala doma. Poleg tega naj ne bi bilo nič narobe z nabiralnikom ali z označbo stanovanja ali nabiralnika. V teh okoliščinah primera je za zagotovitev realnega pričakovanja, da bo ob potrebni lastni skrbnosti pritožnik vabilo pravočasno prejel, dejansko zadoščalo, da mu je vročevalec v nabiralniku pustil dve zaporedni obvestili. Vročevalec je naredil celo več kot to.⁶ Pritožnikovo zatrjevanje o kršitvi pravice do izjave iz 22. člena Ustave je zato neutemeljeno; Ustavno sodišče, ki ni nadaljnja instanca v postopku, pa nepravilnosti pri uporabi zakona in ugotovitvi dejanskega stanja samih po sebi ne presoja.

7. Pritožnik zatrjuje tudi, da vročitev vabila s fikcijo nesorazmerno posega v njegovo pravico do izjave, ker so sodišča nanj prevalila celotno dokazno breme za dokazovanje negativnih dejstev (namreč trditev, da vročevalec dejansko ni ravnal tako, kot je izpovedal – da torej ni na naslovu pritožnika temu dvakrat osebno poskusil vročiti vabila, da mu ni vrgel obvestil v poštni predalčnik itd.). S temi trditvami pritožnik sicer ne zatrjuje kršitev pravice do izjave, pač pa pravice do enakopravnega položaja (enakosti orožij) strank, ki v postopku nastopajo, ki je prav tako varovana z 22. členom Ustave.⁷

8. Sodišče prve stopnje je glede okoliščin vročanja vabila izvedlo podroben in natančen dokazni postopek. Zaslišalo je toženca, dva njegova soseda in pet njegovih družinskih članov ter sodnega vročevalca. Pritožniku je dalo zadostne možnosti, da dokaže, da so dejstva v vročilnicah (vročilnica je javna listina, ki vzpostavlja domnevo resničnosti tistega, kar se v njej potrjuje – prvi odstavek 224. člena ZPP v zvezi s 149. členom ZPP) neresnično ugotovljena. Sodišča so dokazno oceno podrobno utemeljila. Pritožnik ni izkazal, da so sodišča pravila o dokaznem bremenu uporabila tako, da so kršila njegovo pravico do enakosti orožij v postopku. S tem očitkom pritožnik dejansko le izpodbija v postopku ugotovljeno dejansko stanje.

³ A. Galič, *Ustavno civilno procesno pravo*, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 274.

⁴ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-279/08.

⁵ Primerjaj A. Galič, nav. delo, str. 562 in 564.

⁶ Ob prvem poskusu vročitve je pri sosedu gospe Bučar opravil poizvedbe kdaj in kje najti pritožnika.

⁷ Primerjaj z odločbo Ustavnega sodišča št. Up-220/05 z dne 29. 3. 2007 (Uradni list RS, št. 34/07, in OdlUS XVI, 49).

9. Upošteva vse okoliščine primera, sodišča pritožniku niso v neskladju s pravico do enakosti orožij onemogočila možnosti dokazovanja, da v pravdi ni bil pravilno seznanjen z datumom naroka za prvo glavno obravnavo. Sodišča so preizkusila trditve pritožnika (ki tudi ni trdil, da bi bil v upoštevnem obdobju dlje časa odsoten) prek obsežnega dokaznega postopka in se niso oprla zgolj na vsebino listin o fikciji vročitve. Zaslišala so pritožnika in njegove bližnje (ženo, očeta, mater, tasta, taščo), dva pritožnikova soseda ter sodnega vročevalca. Ni jim mogoče očitati pretiranega formalizma.⁸ Prav tako ne tega, da so pritožniku postavila prekomerne ovire glede možnosti izpodbijanja resničnosti dejstev iz vročilnic (pritožnik omenja v zvezi s tem *probatio diabolica*).

10. Iz utemeljitev izpodbijanih sklepov Ustavno sodišče ne more presoditi, da so sodišča bila vnaprej prepričana v pravilnost izpovedi sodnega vročevalca. Ustavno sodišče razume, da niso sprejela pritožnikove teze, da vročevalec ni opravil dolžnih dejanj pri vročitvi (pozvonil na vrata pritožnika in sosedov, pustil obvestil v predalčniku itd.) zaradi razumne ocene o njeni neverjetnosti. V tej luči se kaže kot pomembno, da je pritožnik v postopku zatrjeval, da je bil vsak večer doma, soproga pa je bila doma vse dni, pa vseeno naj ne bi nihče zaznal dveh dokumentiranih poskusov izvensodne in dveh poskusov sodne vročitve, katerih resničnost je izkazana z javnimi listinami. Ni verjetno, da bi lahko prišlo do take verige zaporednih malomarnih ali celo naklepnih opustitev dolžnih dejanj pošte oziroma sodnega vročevalca. Svoje prepričanje, da je vročevalec dejansko bil v stavbi, v kateri živi pritožnik,⁹ so sodišča med drugim oprla na razumno oceno, da sicer (če ne bi dobil tega podatka od sosede gospe Bučar) ne bi mogel dobiti podatka, da bo pritožnik verjetno doma med 10. in 11. uro (glede na izpoved vročevalca, da se je praviloma na obvestilih pozivalo prejemnike, da naj pričakujejo ponovni obisk vročevalca med 8. in 16. uro).

⁸ Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) je v sodbi v zadevi *Aždajić proti Sloveniji* z dne 8. 10. 2015, 70. točka obrazložitve, izpostavilo, da so domača sodišča uporabila pretirano formalističen pristop pri presoji, ali je bila pritožnica pravilno obveščena o postopku, ki je bil začel zoper njo, in pri zavrnitvi njene pritožbe zoper zamudno sodbo. Okoliščine navedene zadeve se tudi sicer razlikujejo od okoliščin v tej presojeni zadevi in zato vse niso pravno relevantne za presojo zadevo (povezane so z inštitutom vrnitve v prejšnje stanje in daljša odsotnostjo stranke iz države prebivališča). Za obravnavano zadevo so pomembne predvsem točke 67 do 70 sodbe v zadevi *Aždajić proti Sloveniji*, kjer ESČP razpravlja o pretirano strogi oceni razlogov pritožbe zoper zamudno sodbo (glede pravilnosti vročanja tožbe v odgovor). V tem okviru pa je pomembno zlasti vprašanje, kdaj ima naslovnik sodnih pisanj dejansko možnost dokazovanja negativnega dejstva, da v njegovem poštnem predalčniku ni bilo vročevalčevih obvestil (*realistic means of proving a negative fact, namely the absence of the delivery slips in the mailbox*).

⁹ In sicer 9. 10. 2003, ko je v pritožnikov predalčnik vrgel obvestilo iz tretjega in četrtega odstavka 142. člena ZPP/02, da naj bo pritožnik 16. 10. 2003 med 10. in 11. uro doma, da bo lahko sprejel pisanje.

11. Ker z izpodbijanimi sodnimi odločbami ni bila kršena človekova pravica do enakega varstva pravic pritožnika, Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo.

C.

12. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – ZUstS) v sestavi: predsednik senata dr. Marijan Pavčnik ter člana dr. Dunja Jadek Pensa in dr. Rajko Knez. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Marijan Pavčnik
Predsednik senata